

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtnā palāta)

2019. gada 15. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Valsts atbalsts – Jēdziens “valsts piešķirts atbalsts vai no valsts līdzekļiem piešķirts atbalsts” – Sabiedrisko interešu pakalpojumu elektroenerģijas nozarē sniedzējiem paredzētie kompensācijas pasākumi – Jēdziens “atbalsts, kas ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm” un “kas izkropļo vai draud izkropļot konkurenci” – Jēdziens “selektīva priekšrocība” – Pakalpojums ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi – Ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpildi saistītu izmaksu kompensācija

Lietā C-706/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas* (Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa) iesniedza ar lēmumu, kurš pieņemts 2017. gada 7. decembrī un kurš Tiesā reģistrēts 2017. gada 18. decembrī, tiesvedībā

AB “Achema”,

AB “Orlen Lietuva”,

AB “Lifosa”

pret

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (VKEKK),

piedaloties:

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija,

UAB “Baltpool”,

TIESA (ceturtnā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Vilars [M. Vilaras] (referents), tiesneši K. Jirimēe [K. Jūrimāe], D. Švābi [D. Švāby], S. Rodins [S. Rodin] un N. Pisarra [N. Piçarra],

ģenerālvokāts: N. Vāls [N. Wahl],

sekretārs: M. Aleksejevs [M. Aleksejev], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 6. novembra tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – lietuviešu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- AB “Achema”, AB “Orlen Lietuva” un AB “Lifosa” vārdā – G. Balčiūnas un V. Radvila, advokatai, E. Righini un G. Catti De Gasperi, avvocati, kā arī C. Cluzel, avocate,
- UAB “Baltpool” vārdā – A. Smaliukas un E. Junčienė,
- Lietuvas valdības vārdā – R. Krasuckaitė un D. Stepanienė, kā arī R. Dzikovič un D. Kriaučiūnas, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – P. Němečková, D. Recchia un A. Steiblytė, pārstāves,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2019. gada 17. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu galvenokārt ir par LESD 107. panta 1. punkta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp AB “Achema”, AB “Orlen Lietuva” un AB “Lifosa” pret Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (Valsts Enerģētikas un cenu kontroles komisija, turpmāk tekstā – “VKEKK”) par VKEKK 2013. gada 11. oktobra Lēmumu Nr. O3-442 par līdzekļu sabiedrisko interešu pakalpojumiem un šo pakalpojumu cenu noteikšanu 2014. gadam (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 55. lpp.) 46. un 50. apsvērumus ir formulēti šādi:

“(46) Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību ievērošana ir šīs direktīvas pamatprasība, un šajā direktīvā ir svarīgi precizēt kopējos minimālos standartus, kurus ievēro visas dalībvalstis un kuros ņemti vērā mērķi attiecībā uz patērētāju aizsardzību, piegādes drošumu, vides aizsardzību un līdzvērtīgu konkurenci visās dalībvalstīs. Svarīgi, lai sabiedrisko pakalpojumu prasības varētu interpretēt katrā valstī, ņemot vērā apstākļus valstī un ievērojot Kopienas tiesību aktus.

[..]

(50) Ir turpmāk jāpilnveido sabiedriskā pakalpojuma saistības, tostarp saistībā ar universālo pakalpojumu, un no tām izrietošās kopējās obligātās prasības, lai visiem patērētājiem, jo īpaši neaizsargātiem patērētājiem, nodrošinātu ieguvumus no konkurences un taisnīgām cenām. Sabiedriskā pakalpojuma prasības būtu jāinterpretē valstu līmenī, ņemot vērā situāciju attiecīgajā valstī; dalībvalstīm tomēr būtu jāievēro Kopienas tiesību akti. [..]”

4 Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā ir noteikts:

“Pilnībā ievērojot attiecīgos Līguma [par ES darbību] noteikumus, jo īpaši tā [106.] pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomikas interesēs piemērot sabiedrisko pakalpojumu saistības attiecībā uz drošumu, tostarp piegādes drošumu, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti, enerģiju no atjaunīgiem avotiem un klimata aizsardzību. Šādas saistības ir skaidri definētas, pārskatāmas, nediskriminējošas, pārbaudāmas, un tās garantē, ka Kopienas elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve valstu patērētājiem. Attiecībā uz piegādes drošumu, energoefektivitāti/pieprasījuma pārvaldību un vides aizsardzības un ar enerģiju no atjaunīgiem avotiem saistīto mērķu sasniegšanu, kā minēts šajā punktā, dalībvalstis var ieviest ilgtermiņa plānošanu, ņemot vērā iespēju, ka sistēmai varētu vēlēties piekļūt trešās personas.”

Lietuvas tiesības

Tiesiskais regulējums par sabiedrisko interešu pakalpojumiem elektroenerģijas nozarē

- 5 2000. gada 20. jūlija *Lietuvas Republikos Elektros enerģētikas likums Nr. VIII-1881* (Elektroenerģijas likums Nr. VIII-1881) (*Žin.*, 2000, Nr. 66-1984, redakcijā, kas izriet no 2012. gada 17. janvāra Likuma Nr. XI-1919; turpmāk tekstā – “Elektroenerģijas likums”), 2. panta 51. punktā “sabiedriskās intereses elektroenerģijas nozarē” ir definētas kā darbība vai bezdarbība šajā nozarē, kas ir tieši vai netieši saistīta ar valsts drošību enerģētikas nozarē un/vai sabiedrisko drošību, elektroenerģijas tīkla darbības drošību, minētās nozares negatīvās ietekmes uz vidi samazināšanu, energoresursu dažādošanu un citiem ilgtermiņīgām attīstības mērķiem minētajā nozarē, kas paredzēti šajā likumā.
- 6 Elektroenerģijas likuma 2. panta 52. punktā ir noteikts, pirmkārt, ka sabiedrisko interešu pakalpojumi elektroenerģijas nozarē (turpmāk tekstā – “SIPE”) ir pakalpojumi, ko sniedz uzņēmumi, un, otrkārt, ka Lietuvas valdība vai iestāde, kuru tā pilnvaro, sagatavo sarakstu ar šiem pakalpojumiem, nosaka pakalpojumu sniedzējus un paredz minēto pakalpojumu sniegšanas noteikumus, saskaņā ar vispārīgajām prasībām, kas izvirzītas šī likuma 74. pantā, un sabiedriskajām interesēm šajā nozarē.
- 7 Minētā likuma 74. panta 1. punktā ir definēta darbība vai bezdarbība, kas var būt saistīta ar SIPE, un 2. punktā Lietuvas valdībai ir uzticēts sagatavot SIPE sarakstu un paredzēt šo pakalpojumu sniegšanas noteikumus.
- 8 Minētā likuma 74. panta 4. punktā ir paredzēts, ka Lietuvas valdība vai tās pilnvarota iestāde var uzlikt tirgus dalībniekiem pienākumu sniegt SIPE, ar nosacījumu, ka tie savstarpēji netiek diskriminēti tiesību vai pienākumu ziņā.
- 9 Pamatojoties uz Elektroenerģijas likuma 74. pantu, tika pieņemts 2012. gada 18. jūlija *Lietuvas Republikos Vyriausybės nutarimas Nr. 916 “Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros enerģētikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo”* (Valdības lēmums Nr. 916, ar ko apstiprina sabiedrisko interešu pakalpojumu sniegšanas noteikumus elektroenerģijas nozarē) (*Žin.*, 2012., Nr. 88-4609, redakcijā, kas izriet no 2013. gada 18. decembra Lēmuma Nr. 1216, turpmāk tekstā – “Lēmums Nr. 916”).
- 10 Šī lēmuma pielikumā pievienotā apraksta 7.–7.6. punktā ir noteikts:

“7. Sabiedrisko interešu pakalpojumi ir:

7.1. Elektroenerģijas ražošana, izmantojot atjaunojamus enerģijas avotus, un tās līdzsvarošana;

7.2. Elektroenerģijas ražošana, izmantojot koģenerāciju kombinēta cikla elektroenerģijas un siltumapgādes stacijās, ja šīs stacijas piegādā siltumu siltumapgādes sistēmām un ja primārās enerģijas apjomi, ko ietaupa siltuma un elektroenerģijas koģenerācija, tiek uzskatīta par efektīvu;

7.3. Noteiktu elektrostaciju veikta ražošana, kas paredzēta, lai nodrošinātu elektroenerģijas piegādes drošību;

7.4. Tādu noteiktu elektrostaciju jaudas rezervju uzturēšana, kuru darbība ir nepieciešama, lai nodrošinātu valsts energodrošību;

7.5. Elektroenerģijas ražošanas jaudu izstrāde, kam ir stratēģiska nozīme, lai garantētu elektroenerģijas tīkla drošību un uzticamību vai valsts enerģētikas neatkarību;

7.6. Elektroenerģijas nozares stratēģisku projektu ieviešana ar mērķi palielināt energodrošību, veidojot starpsavienojumus ar citu valstu elektroenerģijas tīkliem un/vai savienojot Lietuvas Republikas elektroenerģijas tīklus ar citu dalībvalstu elektroenerģijas tīkliem.”

11 Atbilstoši minētā lēmuma pielikumā pievienotā apraksta 8.–8.3. punktam:

“8. Pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi sniedz šādas personas:

8.1. Elektroenerģijas ražotāji [..], kuri ražo elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem;

8.2. Ražotāji, kuriem valsts ir uzticējusi [pielikumā pievienotā apraksta] 7.2.–7.4. punktā minēto sabiedrisko interešu pakalpojumu sniegšanu;

8.3. Personas, kuras noteiktas valsts elektroenerģijas neatkarības stratēģijā, tās plānā vai tā īstenošanas programmās un/vai valdības lēmumos, lai šīs personas sniegtu [pielikumā pievienotā apraksta] 7.5. un 7.6. punktā minētos sabiedrisko interešu pakalpojumus.”

12 Lēmuma Nr. 916 pielikumā pievienotā apraksta 11. un 11.¹ punktā ir noteikts:

“11. Līdz kārtējā gada 1. septembrim un attiecībā uz nākamajiem kalendārajiem gadiem Lietuvas valdība pēc Enerģētikas ministrijas priekšlikuma apstiprina personas, kuras sniedz sabiedrisko interešu pakalpojumus, kas minēti [pielikumā pievienotā apraksta] 7.2.–7.6. punktā, projektus, kas minēti [pielikumā pievienotā apraksta] 7.5. un 7.6. punktā, kā arī subsidēto elektroenerģijas ražošanas apjomu attiecībā uz sabiedrisko interešu pakalpojumu sniedzējiem.

11.¹ Sabiedrisko interešu pakalpojumi, kas minēti [pielikumā pievienotā apraksta] 7.2. punktā, tiek sniegti saskaņā ar turpmāk izklāstītajiem noteikumiem.

11.¹ 1. Sabiedrisko pakalpojumu piegādātājs, ņemot vērā patērētāju elektroenerģijas vajadzības, kurām tiek piemērotas valsts reglamentētas elektroenerģijas cenas, kas paredzētas nākamajam kalendārajam gadam, un subsidētas elektroenerģijas ražošanas apjomu, kas tiek noteikts valsts nākamajam kalendārajam gadam un attiecībā uz katru ražotāju, ierosina vēlākais līdz kārtējā gada 15. novembrim attiecībā uz elektroenerģijas ražotājiem, kuri sniedz sabiedrisko interešu pakalpojumus, kas minēti [pielikumā pievienotā apraksta] 7.2. punktā, nākamā kalendārā gada ikmēneša apjomus subsidētajai elektroenerģijai, kas tiek iepirkti katrai apkures sezonai un par ko šie elektroenerģijas ražotāji vienojas ar sabiedrisko pakalpojumu piegādātāju vēlākais 30 dienu laikā kopš to saņemšanas, ņemot vērā siltumenerģijas vajadzības, kas paredzētas nākamajam gadam un prasības saglabāt elektroenerģijas ražošanas, izmantojot koģenerāciju, efektivitāti. Subsidētās elektroenerģijas pārdošanas līgumi starp elektroenerģijas ražotājiem un sabiedrisko pakalpojumu piegādātāju, kuros ir noteikti subsidētās elektroenerģijas apjomi, ko ir paredzēts iepirkt katram apkures sezonas mēnesim, ir jānoslēdz līdz kārtējā gada 31. decembrim;

[..].”

Tiesiskais regulējums par SIPE finansējumu

- 13 Saskaņā ar Elektroenerģijas likuma 74. panta 3. punktu Lietuvas valdība nosaka personu, kurai tiek uzticēts administrēt un sadalīt SIPE paredzētos līdzekļus (turpmāk tekstā – “naudas līdzekļu administrators”).
- 14 2012. gada 19. septembra *Vyriausybės nutarimas Nr. 1157 “Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo”* (Valdības lēmums Nr. 1157, ar ko apstiprina sabiedrisko interešu pakalpojumiem elektroenerģijas nozarē paredzēto naudas līdzekļu administrēšanas noteikumus) (*Žin.*, 2012., Nr. 113-5704, redakcijā, kas izriet no 2012. gada 19. decembra Lēmuma Nr. 1537, turpmāk tekstā – “Lēmums Nr. 1157”) ir paredzēti noteikumi par SIPE izmantojamo līdzekļu iekasēšanu, to administrēšanu un sadalīšanu starp SIPE sniedzējiem.
- 15 Lēmuma Nr. 1157 4.6. punktā ir paredzēts, ka naudas līdzekļu administratoram ir jābūt iestādei, ko tieši vai netieši kontrolē valsts.
- 16 Ar 2012. gada 7. novembra *Vyriausybės nutarimas Nr. 1338 “Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administratoriaus paskyrimo”* (Valdības lēmums Nr. 1338, ar ko ieceļ sabiedrisko interešu pakalpojumiem elektroenerģijas nozarē paredzēto līdzekļu administratoru) (*Žin.*, 2012., Nr. 130-6560), *UAB “Baltpool”* tika noteikta par naudas līdzekļu administratori uz nenoteiktu laiku.
- 17 Parasti SIPE paredzētos naudas līdzekļus no elektroenerģijas galapatērētājiem saņem sadales un piegādes tīklu operatori, kas pārskaita tos naudas līdzekļu administratoram, kurš tos pārskaita SIPE sniedzējiem, atskaitot summu, kas paredzēta tā darbības izmaksu segšanai.
- 18 Pamatojoties uz Elektroenerģijas likuma 9. panta 1. punkta 7. apakšpunktu, *VKEKK*, kas ir valsts struktūra, nosaka gan SIPE cenu aprēķināšanas metodi, gan pašas cenas, kuras tiek noteiktas katru gadu, ņemot vērā nepieciešamību pēc SIPE paredzētajiem līdzekļiem un paredzamo elektroenerģijas patēriņu attiecīgajam gadam.
- 19 Ar 2012. gada 28. septembra Lēmumu Nr. O3-279 *VKEKK* apstiprināja SIPE cenu noteikumus, pamatojoties uz kuriem tika apstiprinātas SIPE cenas 2014. gadam.
- 20 Ar apstrīdēto lēmumu *VKEKK* 2014. gadam noteica precīzas naudas līdzekļu summas, kas tiek piešķirtas katrai SIPE sniedzēju grupai, kā arī to iemaksu apmēru, kuras ir jāmaksā galalietotājiem.

Tiesiskais regulējums par atbalstu elektroenerģijas ražošanai no atjaunojamajiem energoresursiem

- 21 2011. gada 12. maija *Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas Nr. XI-1375* (Lietuvas Republikas Atjaunojamo energoresursu likums Nr. XI-1375) (*Žin.*, 2011, Nr. 62-2936, redakcijā, kas izriet no 2013. gada 17. janvāra Likuma Nr. XII-169) 20. panta “Atjaujamo energoresursu izmantošanas sekmēšana elektroenerģijas ražošanā” 1.–3. un 6. punktā ir noteikts:

“1. Elektroenerģijas ražošana, izmantojot atjaunojamus energoresursus, un tās līdzsvarošana ir sabiedrisko interešu pakalpojums. Valsts paredz vispārējos principus, procedūru un nosacījumus, kas piemērojami, maksājot fiksētās cenas, kuras noteiktas saskaņā ar šo likumu un valdības noteikto procedūru, un pārdodot elektroenerģiju, kas ražota, izmantojot atjaunojamus energoresursus, apstiprinādama sabiedrisko interešu pakalpojumu sniegšanas noteikumus un enerģijas ražošanas, izmantojot atjaunojamus energoresursus, veicināšanas noteikumus.

2. Elektroenerģijas ražošana, izmantojot atjaunojamus energoresursus tiek veicināta saskaņā ar valdības noteikto procedūru sabiedrisko interešu pakalpojumu jomā, pārskaitot starpību starp ražotāja noteikto fiksēto cenu un ražotāja pārdotās elektroenerģijas cenu saskaņā ar valdības paredzētajiem noteikumiem, kura nedrīkst būt zemāka par vidējo cenu elektroenerģijas tirgū iepriekšējā mēnesī, kas tiek aprēķināta saskaņā ar [VKEKK] noteikto procedūru.

3. Fiksētās cenas tiek noteiktas un veicināšanas kvotas spēkstacijām, kuru uzstādītā jauda pārsniedz 10 kW, tiek piešķirtas konkursa kārtībā, lai sasniegtu šī likuma 13. panta 3. punktā izvirzītos mērķus. Veicināšanas kvotas un konkursa reģionus, tāpat veicināšanas kvotu sadales noteikumus spēkstacijām, kuru uzstādītā jauda ir mazāka par vai vienāda ar 10 kW, paredz un apstiprina valdība. Atsevišķi konkursi attiecībā uz pieslēgšanu elektroenerģijas tīkliem reģionālā līmenī katrai ražotāju grupai tiek rīkoti termiņos, ko nosaka [VKEKK], bet ne vēlāk kā 180 dienas pēc dienas, kad ražotājs ir lūdzis rīkot konkursu attiecīgajai ražotāju grupai un attiecīgajam reģionam. Visiem ražotājiem, kuri ir parakstījuši nodomu vēstuli, kas minēta šī likuma 14. panta 11. punktā, un kuri snieguši ražotāja saistību izpildes garantiju, kas minēta 14. panta 13. punktā, ir tiesības piedalīties konkursā. Maksimālo fiksēto cenu nosaka [VKEKK] reizi ceturksnī. Konkursos uzvar dalībnieks, kurš ir norādījis zemāko vēlamā fiksēto cenu, ņemot vērā, ka ražošanas parka maksimālā uzstādītā jauda konkursa reģionā drīkst atbilst ne vairāk kā 40 % no maksimālās siltuma ražošanas jaudas šajā reģionā, kas var tikt pieslēgta. [..]

[..]

6. Ne biežāk kā reizi ceturksnī [VKEKK] izvērtē elektroenerģijas ražošanas, izmantojot dažādus atjaunojamus energoresursus, jaudu izmaiņas, ņemot vērā elektroenerģijas apjomu, kas faktiski saražota iepriekšējā kalendārajā gadā, kopējo darbojošos spēkstaciju uzstādīto jaudu un plānoto spēkstaciju kopējo uzstādīto jaudu. Fiksēto cenu maksimālais apmērs tiek pārskatīts, pamatojoties uz pārbaudi par to, kā attīstās elektroenerģijas ražošanas jauda, izmantojot dažādus atjaunojamus enerģijas avotus, un par tās atbilstību mērķiem un uzdevumiem, kas valsts rīcības plānā noteikti par labu atjaunojamo energoresursu enerģijai. Pārskatīto fiksēto cenu maksimālais apmērs attiecas tikai uz ražotājiem, kuru spēkstacijām ir atļauts ražot elektroenerģiju pēc minēto cenu spēkā stāšanās dienas.”

- 22 Saskaņā ar šo tiesisko regulējumu, pirmkārt, no atjaunojamiem energoresursiem ražotas elektroenerģijas ražotāji, kuri ir uzvarējuši konkursos, kas paredzēti Likuma par atjaunojamiem energoresursiem 20. panta 3. punktā, noslēdz līgumus ar uzņēmumiem, kuri iepērk elektroenerģiju, proti, sadales un piegādes tīklu operatoriem. Otrkārt, šo uzņēmumu zaudējumus, kas ir radušies saistībā ar tās elektroenerģijas tirdzniecību, kuru tie šajā ziņā ir iepirkuši, kompensē līdzekļi pārvaldītājs, izmantojot SIPE paredzētos līdzekļus.
- 23 Atbilstoši minētajam tiesiskajam regulējumam izmaksas, kas rodas sadales un piegādes tīklu operatoriem, lai līdzsvarotu elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem, tiek segtas, izmantojot šos naudas līdzekļus.

Tiesiskais regulējums par elektroenerģijas ražošanu koģenerācijas stacijās

- 24 Atbilstoši Lēmumam Nr. 916 elektroenerģija, kas tiek saražota koģenerācijas stacijās, proti, kombinēta cikla elektroenerģijas un siltumapgādes stacijās, ir SIPE, ņemot vērā, ka šīs spēkstacijas piegādā siltumu apkures sistēmās un ka koģenerācija tiek uzskatīta par efektīvu.
- 25 Saskaņā ar 2009. gada 24. novembra *Elektros enerģijas supirkimo iš bendrų šilumos ir elektros enerģijos gamintojų taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymu Nr. 1-219* (Ar Lietuvas Republikas enerģētikas ministra Rikojumu Nr. 1-219 apstiprinātie Noteikumi par elektroenerģijas iepirkšanu no siltuma un elektroenerģijas ražotājiem, izmantojot koģenerāciju) (*Žin.*, 2009., Nr. 140-6160), ražotāji, kuri vēlas sniegt šādus SIPE, iesniedz pieteikumus enerģētikas ministram.

- 26 Lietuvas valdība pēc enerģētikas ministra ierosinājuma apstiprina sarakstu ar uzņēmumiem, kuriem ir uzticēts sniegt šādus SIPE nākamajā kalendārajā gadā, un nosaka šajā saistībā saražotās elektroenerģijas maksimālo apjomu.
- 27 Pēc tam sabiedriskais elektroenerģijas piegādātājs ierosina elektroenerģijas ražotājiem, kuri sniedz šos SIPE, iepirktās elektroenerģijas ikmēneša daudzumus nākamajam kalendārajam gadam un vienojas par tiem, un līgumi par elektroenerģijas iepirkumu, kas saražota koģenerācijas stacijās kā SIPE, ir jāparaksta līdz kārtējā gada 31. decembrim. Atbilstoši šiem līgumiem par elektroenerģiju, ko SIPE sniedzēji ir saražojuši un piegādājuši elektroenerģijas tīklos, nepārsniedzami paredzēto apjomu, tie saņem kompensāciju, kuru tiem tieši pārskaita naudas līdzekļu administrators.

Tiesiskais regulējums par elektroenerģijas piegādes drošību

- 28 AB “Lietuvas enerģijas gamyba” filiāle *Lietuvas Elektrinė* tika noteikta kā SIPE sniedzēja attiecībā uz elektroenerģijas piegādes drošību 2014. gadam.
- 29 Ar 2013. gada 22. novembra Lēmumu Nr. O3-703 par Lietuvas Republikas elektroenerģijas ražošanu un *Lietuvas Elektrinė* saražotās elektroenerģijas iepirkuma cenas noteikšanu VKEKK ir noteikusi šo iepirkuma cenu 2014. gadam, sadalot to daļā, kas atbilst mainīgajām izmaksām, un daļā, kas atbilst fiksētajām izmaksām.

Tiesiskais regulējums par projektu “NordBalt”

- 30 2012. gada 12. jūnija *Lietuvas Republikos elektros enerģētikos sistemos integrācijās i Eiropas elektros enerģētikos sistemos iestatymas Nr. XI-2052* (Lietuvas Republikas Likums Nr. XI-2052 par elektroenerģijas sistēmas integrāciju Eiropas elektroenerģijas sistēmās) (*Žin.*, 2012, Nr. 68-3465), 3. pantā ir paredzēts, ka, lai nodrošinātu Lietuvas elektroenerģijas tīkla pilnīgu integrāciju Eiropas elektroenerģijas tīklos, Lietuvas Republikas elektroenerģijas piegādes tīklu saslēgšanas ar Zviedrijas Karalistes elektroenerģijas piegādes tīklu pārvaldība (turpmāk tekstā – “*NordBalt* projekts”) sākas 2015. gadā.
- 31 Saskaņā ar šī likuma 6. panta 3. punktu:

“Lietuvas Republikas elektroenerģijas tīkla integrācijas Eiropas elektroenerģijas sistēmās īstenošana tiek finansēta, izmantojot naudas līdzekļus, kas paredzēti [SIPE] saskaņā ar Elektroenerģijas likumā noteikto procedūru, Eiropas Savienības subsīdijas, kas arī var tikt izmantotas saskaņā ar likumā paredzētajiem noteikumiem, lai daļēji finansētu šīs integrācijas īstenošanu, tostarp atbalstu, kas piešķirts enerģētikas projektiem ar Savienības daudzgadu finanšu shēmu laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam, un/vai citus likumīgi iegūtus līdzekļus.”

- 32 Ar *NordBalt* projektu saistītu SIPE sniegšana tika uzticēta AB “*Litgrid*” – piegādes tīkla operatoram.

Tiesiskais regulējums par kompensācijām, kas paredzētas saules enerģijas spēkstaciju apsaimniekotājiem

- 33 Pamatojoties uz 2013. gada 17. janvāra *Lietuvas Republikos atsinaujinančių išteklīų enerģētikos iestatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20, 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo iestatymo įgyvendinimo iestatymas Nr. XII-170* (Lietuvas Republikas Īstenošanas likums Nr. XII-170, ar ko groza un papildina Atjaunojamo energoresursu likuma 2., 11., 13., 14., 16., 20. un 21. pantu) (*Žin.*, 2013., Nr. 12-561) 3. panta 3. punktu, izdevumi par tādu saules enerģijas spēkstaciju projektu izstrādi, attiecībā uz kurām atļaujas attīstīt elektroenerģijas ražošanas, izmantojot atjaunojamus energoresursus, jaudu, ceļot šādas spēkstacijas, nav izmantotas pirms dienas, kas bija paredzēta sākotnējos tiesību aktos, vai nav tikušas pagarinātas, ir atzīstami par izdevumiem, kas saistīti ar SIPE.

34 Saskaņā ar šo tiesisko regulējumu personām, kas ir attīstījušas projektus saules enerģijas spēkstacijām, kuras ir apstrīdētas 2013. gadā notikušo tiesību aktu izmaiņu dēļ, ir iespēja lūgt Lietuvas valdības izveidotajai kompensācijas komisijai noteikt kompensācijas apmēru, kas tiem pienākas saistībā ar zaudējumiem, kuri tām nodarīti līdz 2013. gada 1. februārim. Šo kompensāciju minētajām personām tieši nodod naudas līdzekļu administrators.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

35 Prasītājas pamatlietā ir Lietuvā reģistrētas sabiedrības, kas tostarp vada koģenerācijas stacijas, kurās saražotā elektroenerģija tiek patērēta pašu ekonomiskajām vajadzībām vai tiek piegādāta juridiskajām personām, kas darbojas to pārvaldītajā teritorijā. Trūkstošo elektroenerģiju tās iepērk no neatkarīgiem piegādātājiem.

36 Atbilstoši pamatlietā aplūkotajam valsts tiesiskajam regulējumam prasītājām pamatlietā ir jāsedz SIPE izmaksas. Pienākošās summas tiek aprēķinātas, pamatojoties uz elektroenerģijas daudzumu, ko tās saražo pašas vai iegādājas no neatkarīgiem piegādātājiem un ko tās patērē pašu ekonomiskajām vajadzībām.

37 Ar apstrīdēto lēmumu VKEKK 2014. gadam noteica dažādiem SIPE paredzēto finansējumu, kā arī tajā veicamo iemaksu summu, kas jāmaksā elektroenerģijas galapatērētājiem un atsevišķiem elektroenerģijas ražotājiem, tostarp prasītājām pamatlietā.

38 2013. gada 11. novembrī prasītājas pamatlietā cēla prasību *Vilniaus apygardos administracinis teismas* (Viļņas Administratīvā apgabaltiesa, Lietuva) atcelt apstrīdētā lēmuma 1.2.–1.4., 1.7., 2. un 3. punktu.

39 Tās apstrīdēja šo lēmumu, argumentējot, ka tas ir daļēji prettiesisks, jo ietilpstot ar tiesisko regulējumu par SIPE izveidotā valsts atbalsta shēmā, kas īstenota, iepriekš nepaziņojot to Eiropas Komisijai, tādējādi neizpildot LESD 108. panta 3. punktā noteikto pienākumu. Turklāt tās uzskata, ka iemaksu apmērs ir pārmērīgi liels un nelikumīgs.

40 Ar 2016. gada 9. februāra spriedumu *Vilniaus apygardos administracinis teismas* (Viļņas Administratīvā apgabaltiesa) prasītāju pamatlietā prasību noraidīja.

41 2016. gada 23. februārī prasītājas pamatlietā iesniedza prasību *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas* (Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa) atcelt 2016. gada 9. februāra spriedumu un aicināja to lemt par prasītāju pamatlietā prasību pirmajā instancē. Turklāt tās iesniedza prasības vērsties [Eiropas Savienības] Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu.

42 Atbildētāja pamatlietā – VKEKK –, kā arī ieinteresētās trešās personas – *Lietuvos Respublikos energetikos ministerija* (Lietuvas Republikas Enerģētikas ministrija) un *Baltpool* – lūdza prasītāju pamatlietā prasību noraidīt.

43 Šajā saistībā iesniedzējtiesas jautājumi ir par to, vai atsevišķi SIPE un to finansējuma elementi ir uzskatāmi par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. It īpaši, šie jautājumi attiecas uz jēdzienu “valsts līdzekļi”, kas minēts šajā tiesību normā, un uz nosacījumiem, kuri izriet no 2003. gada 24. jūlija sprieduma *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415).

44 Šādos apstākļos *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas* (Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“Vai tiesiskais regulējums attiecībā uz [SIPE] sniegšanu un to finansēšanu (kompensēšanu) (turpmāk tekstā – “SIPE režīms”), [kas bija spēkā 2014. gadā] – ko veido Elektroenerģijas likums, Atjaunojamo energoresursu likums, Likums par Lietuvas elektroenerģijas sistēmas integrāciju Eiropas

elektroenerģijas sistēmās, Lietuvas Republikas Īstenošanas likums, ar ko groza un papildina Atjaunojamo energoresursu likuma 2., 11., 13., 14., 16., 20. un 21. pantu, kā arī tiesību akti, ar kuriem šos likumus īsteno, tostarp [SIPE] sniegšanas kārtība, kas apstiprināta ar [...] Lēmumu Nr. 916, [SIPE] paredzēto naudas līdzekļu administrēšanas noteikumi, kas apstiprināti ar [...] Lēmumu Nr. 1157 [...], – vai šī regulējuma daļa ir uzskatāma par valsts atbalstu (valsts atbalsta shēmu) LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, it īpaši:

- 1) Vai apstākļos, kādi ir pamatlietā, LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka SIPE naudas līdzekļi ir – vai nav – uzskatāmi par valsts līdzekļiem?
- 2) Vai LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka lieta, kurā tīklu operatoriem (uzņēmumiem) ir uzlikts pienākums pirkt elektroenerģiju no elektroenerģijas ražotājiem par fiksētu cenu (likmi) un/vai līdzsvarot elektroenerģiju, un zaudējumi, kas tīklu operatoriem rodas saistībā ar šo pienākumu, tiek kompensēti no naudas līdzekļiem, kuri, iespējams, ir attiecināmi uz valsts līdzekļiem, nav uzskatāma par “atbalstu, ko piešķir elektroenerģijas ražotājiem” no valsts līdzekļiem?
- 3) Vai LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apstākļos, kādi ir pamatlietā, turpmāk minētais atbalsts tiek (vai netiek) uzskatīts par selektīvu un/vai tādu, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm: atbalsts, kurš piešķirts uzņēmumam, kas īsteno stratēģiski svarīgu projektu, piemēram, projektu *NordBalt*; atbalsts, kurš piešķirts uzņēmumiem, kam uzticēts nodrošināt elektroenerģijas piegādes drošību noteiktā laika posmā; atbalsts, lai kompensētu zaudējumus, kas atspoguļo tirgus apstākļus un faktiski radušies personām, piemēram, saules [enerģijas spēkstaciju apsaimniekotājiem, kurus skar] valsts atteikums pildīt uzņemtās saistības (sakarā ar valsts tiesiskā regulējuma grozījumiem); atbalsts uzņēmumiem (tīklu operatoriem), kura mērķis ir kompensēt faktiskos zaudējumus, kas radušies, izpildot pienākumu pirkt elektroenerģiju par fiksētu cenu no elektroenerģijas ražotājiem, kuri sniedz SIPE, un līdzsvarot (enerģiju)?
- 4) Vai LESD 107. panta 1. punkts, lasot kopsakarā ar LESD 106. panta 2. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka apstākļos, kādi ir pamatlietā, attiecīgā SIPE shēma (vai tās daļa) ir – vai nav – uzskatāma par tādu, kas atbilst kritērijiem, kuri noteikti [...] 2003. gada 24. jūlija sprieduma lietā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* [C-280/00, EU:C:2003:415] 88.–93. punktā?
- 5) Vai LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apstākļos, kādi ir pamatlietā, SIPE režīmu (vai tā daļu) var – vai nevar – uzskatīt par tādu, kas izkropļo vai draud izkropļot konkurenci?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 45 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vaicā, vai LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka sabiedrisko interešu pakalpojumu režīma, piemēram, SIPE režīma, finansēšanai paredzētie līdzekļi ir valsts līdzekļi šīs tiesību normas izpratnē.
- 46 Uzreiz jāatgādina, ka kvalificēšana par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē nozīmē, ka ir izpildīti četri nosacījumi, proti, ka pastāv valsts iejaukšanās vai valsts līdzekļu izmantošana, ka šī iejaukšanās varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, ka ar to tiek piešķirta selektīva priekšrocība tās saņēmējam un ka ar to tiek kropļota konkurence vai ka tā draud izkropļot konkurenci (spriedumi, 1993. gada 17. marts, *Sloman Neptun*, C-72/91 un C-73/91, EU:C:1993:97, 18. punkts; 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 15. punkts, un 2017. gada 13. septembris, *ENEA*, C-329/15, EU:C:2017:671, 17. punkts).

- 47 Tāpat ir jāatgādina – lai priekšrocības varētu kvalificēt kā “atbalstu” LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, pirmkārt, tām ir jābūt tieši vai netieši piešķirtām no valsts līdzekļiem un, otrkārt, tām ir jābūt attiecināmām uz valsti (spriedumi, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 16. punkts, kā arī 2017. gada 13. septembris, *ENEA*, C-329/15, EU:C:2017:671, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 Pirmām kārtām, lai novērtētu pasākuma attiecināmību uz valsti, ir svarīgi pārbaudīt, vai valsts iestādes ir bijušas iesaistītas šī pasākuma noteikšanā (spriedumi, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 17. punkts, kā arī 2017. gada 13. septembris, *ENEA*, C-329/15, EU:C:2017:671, 21. punkts).
- 49 Kā izriet no šī sprieduma 5.–34. punkta, pamatlietā gan dažādos SIPE, gan to finansēšanas veidu noteica valsts ar dažādiem likumiem un dažādiem valdības lēmumiem. Tādēļ ir uzskatāms, ka tie ir attiecināmi uz valsti, ko turklāt nav apstrīdējusi neviena no ieinteresētajām personām.
- 50 Otrām kārtām, lai noteiktu, vai priekšrocība tieši vai netieši ir piešķirta no valsts līdzekļiem, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 107. panta 1. punktā noteiktais aizliegums aptver gan valsts tieši piešķirtu atbalstu vai no valsts līdzekļiem tieši piešķirtu atbalstu, gan atbalstu, ko ir piešķirušas atbalsta pārvaldībai valsts izveidotas vai valsts noteiktas publisko vai privāto tiesību struktūras (spriedumi, 1977. gada 22. marts, *Steinike & Weinlig*, 78/76, EU:C:1977:52, 21. punkts; 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 20. punkts, kā arī 2017. gada 13. septembris, *ENEA*, C-329/15, EU:C:2017:671, 23. punkts).
- 51 Proti, Savienības tiesībās netiek pieļauts, ka, vienkārši izveidojot autonomas struktūras atbalsta sadalei, būtu iespējams apiet noteikumus par valsts atbalstu (spriedumi, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, C-482/99, EU:C:2002:294, 23. punkts, un 2017. gada 9. novembris, Komisija/TV2/Danmark, C-656/15 P, EU:C:2017:836, 45. punkts).
- 52 No Tiesas judikatūras arī izriet, ka pasākums, ko tostarp veido pienākums iegādāties elektroenerģiju, var ietilpt “atbalsta” jēdzienā, lai gan tas nav saistīts ar valsts līdzekļu nodošanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 19. punkts, kā arī 2017. gada 13. septembris, *ENEA*, C-329/15, EU:C:2017:671, 24. punkts).
- 53 LESD 107. panta 1. punkts aptver visus finanšu līdzekļus, ko valsts iestādes var faktiski izmantot, lai atbalstītu uzņēmumus, un nav nozīmes tam, vai šie līdzekļi pastāvīgi ir vai nav valsts īpašumā. Pat ja summas, kas atbilst attiecīgajam atbalsta pasākumam, pastāvīgi nav Valsts kases īpašumā, ar to, ka tās pastāvīgi ir valsts kontrolē un tādējādi valsts kompetento iestāžu rīcībā, pietiek, lai tās varētu tikt kvalificētas kā “valsts līdzekļi” (spriedumi, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 21. punkts, un 2017. gada 13. septembris, *ENEA*, C-329/15, EU:C:2017:671, 25. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 54 Precīzāk, Tiesa ir nospriedusi, ka līdzekļi, kas tiek iegūti no valsts tiesību aktos noteiktām obligātajām iemaksām un administrēti un sadalīti atbilstoši šiem tiesību aktiem, var tikt uzskatīti par valsts līdzekļiem LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, pat ja tos pārvalda no valsts iestādēm nošķirtas struktūras (spriedumi, 1974. gada 2. jūlijs, Itālija/Komisija, 173/73, EU:C:1974:71, 35. punkts, kā arī 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 25. punkts).
- 55 Šajā ziņā izšķirošā nozīme ir tam, ka šīs struktūras valsts ir pilnvarojusi administrēt kādus valsts līdzekļus, nevis tikai uzlikusi pienākumu veikt iepirkumu par saviem finanšu līdzekļiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c., C-206/06, EU:C:2008:413, 74. punkts; 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 30. un 35. punkts, kā arī 2017. gada 13. septembris, *ENEA*, C-329/15, EU:C:2017:671, 26. un 30. punkts).

- 56 Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka SIPE režīmam ir raksturīgs turpmākais.
- 57 Vispirms ar šo režīmu galapatērētājiem tiek uzlikts pienākums maksāt sadales un piegādes tīklu operatoriem iemaksu, kas tiek iekļauta elektroenerģijas cenā un kas palielina šo cenu, un kam *VKEKK*, pamatojoties uz Elektroenerģijas likuma 9. panta 1. punkta 7. apakšpunktu, nosaka konkrētu apmēru par patērētu kilovatstundu. Minētā shēma attiecas arī uz elektroenerģijas ražotājiem, kuri savām vajadzībām patērē elektroenerģiju, ko tie saražo, un tiem tiek piemērota cena, kuru *VKEKK* nosaka par patērētu kilovatstundu un kura atšķiras no cenas, kas piemērojama galapatērētājiem.
- 58 Kā izriet no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu, nosakot šīs cenas, *VKEKK* katram attiecīgajam gadam ņem vērā nepieciešamību pēc SIPE paredzētajiem līdzekļiem šajā laikposmā un elektroenerģijas daudzumu, ko ir paredzēts patērēt minētajā laikposmā.
- 59 Turpinot – summas, ko šajā ziņā ir iekasējuši sadales un piegādes tīklu operatori, tiek ieskaitītas naudas līdzekļu administratoram, kurš, kā pamatlietas dalībnieki un Lietuvas valdība precizēja tiesas sēdē, atbilstoši Lēmuma Nr. 1157 4.6. punktam ir tieši vai netieši jākontrolē valstij. No šīm summām naudas līdzekļu administratoram ir jāaprēķina SIPE paredzētie līdzekļi un jāsadala tie starp dažādajiem SIPE sniedzējiem, atskaitot summu ne vairāk kā 500 000 Lietuvas litu (LTL, aptuveni 145 000 EUR) apmērā gadā, sedzot [naudas līdzekļu administratora] darbības izmaksas.
- 60 Tādējādi naudas līdzekļu administrators pārskaita šos līdzekļus dažādajiem SIPE sniedzējiem, kuru nosaukumus saskaņā ar Lēmuma Nr. 916 pielikumā pievienotā apraksta 11. punktu apstiprina Lietuvas valdība, izņemot attiecībā uz elektroenerģijas ražotājiem, kuri ražo elektroenerģiju, izmantojot atjaunojamās enerģijas avotus, un kurus *VKEKK* izvēlas konkursā par veicināšanas kvotām.
- 61 Šajā ziņā sadales un piegādes tīklu operatori saņem SIPE paredzētos līdzekļus, lai tiktu kompensētas papildizmaksas, ko šiem operatoriem ir radījis tiem noteiktais pienākums iegādāties elektroenerģiju, kura saražota, izmantojot atjaunojamās enerģijas avotus, un līdzsvarot to.
- 62 Visbeidzot iesniedzējtiesa norāda, ka līdzekļu, kas tiek pārskaitīti SIPE sniedzējiem, mērķis ir atlīdzināt par pienākumiem, ko valsts tiem uzticējusi saistībā ar SIPE.
- 63 Tādējādi SIPE režīms ir balstīts, pirmkārt, uz vairākiem pienākumiem, kas tajā ir uzticēti gan saimnieciskās darbības subjektiem, gan galapatērētājiem, un, otrkārt, uz valsts tieši vai netieši pārvaldītas struktūras kā vienīgās SIPE paredzēto līdzekļu kontroles iestādes iejaukšanos.
- 64 Tātad SIPE paredzētos līdzekļus sadales un piegādes tīklu operatori iekasē no visiem elektroenerģijas galapatērētājiem, un šajā ziņā likumiski nav iespējams piemērot atkāpi. Tādēļ šim maksāšanas pienākumam, kas noteikts ar SIPE režīmu, ir obligātas iemaksas raksturs. Turklāt atbilstoši šim režīmam minētajiem tīklu operatoriem ir jāiegādājas SIPE no dažādiem piegādātājiem, un tiem arī nav iespējas šo pienākumu nepildīt.
- 65 Kas attiecas uz šī sprieduma 54. punktā atgādināto judikatūru, šādus līdzekļus var uzskatīt par valsts līdzekļiem LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, pat ja tos administrē no valsts iestādēm nošķirtas struktūras.
- 66 Turklāt SIPE paredzētos līdzekļus saskaņā ar SIPE režīmu starp to saņēmējiem sadala valsts kontrolē esoša struktūra, kurai saskaņā ar ziņām, kas izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, nav nekādas rīcības brīvības attiecībā uz šo līdzekļu noteikšanu un to mērķi. Proti, gan Lēmumā Nr. 1157, gan *VKEKK* – kas ir valsts struktūra – lēmumos ir precīzi noteikta SIPE paredzēto līdzekļu, kuriem ir jātiek izmaksātiem SIPE sniedzējiem, aprēķināšanas kārtība. Šis apstāklis liecina par to, ka minētie līdzekļi, kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumā 32. punktā, ir jāizmanto vienīgi šajā shēmā paredzētajiem mērķiem.

- 67 Tātad šādos apstākļos ir uzskatāms, ka SIPE paredzētie līdzekļi paliek valsts kontrolē.
- 68 Kā Tiesa jau ir atzinusi, papildizmaksu kompensācijas mehānisms, kuru finansē visi valsts teritorijā esošie elektroenerģijas galapatērētāji un kurā atbilstoši dalībvalsts tiesību aktiem šādi iekasētās summas saņēmējiem uzņēmumiem sadala un izmaksā valsts iestāde, ir kvalificējama kā iejaukšanās, ko vai nu veic valsts, vai arī kas tiek veikta, izmantojot tās līdzekļus, LESD 107. panta 1. punkta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 37. punkts, kā arī rīkojumu 2014. gada 22. oktobris, *Elcogás*, C-275/13, nav publicēts, EU:C:2014:2314, 30. punkts).
- 69 Turklāt situācija, kāda ir pamatlietā, atšķiras no situācijām, saistībā ar kurām Tiesa ir atzinusi, ka privātiem elektroapgādes uzņēmumiem noteiktais pienākums par minimālām fiksētajām cenām iepirkt elektroenerģiju, kas saražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus, nevar tikt uzskatīts par iejaukšanos, izmantojot valsts līdzekļus, ja tas nerada nekādu tiešu vai netiešu valsts līdzekļu pārskaitīšanu uzņēmumiem, kuri ražo šāda veida elektroenerģiju (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra*, C-379/98, EU:C:2001:160, 59. punkts, kā arī, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 34. punkts).
- 70 Proti, šādās situācijās Tiesa ir norādījusi, ka attiecīgā dalībvalsts nebija pilnvarojusi privātos uzņēmumus pārvaldīt valsts līdzekļus, bet privātajiem uzņēmumiem bija noteikts pienākums pirkt elektroenerģiju, izmantojot savus finanšu līdzekļus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c., C-206/06, EU:C:2008:413, 74. punkts, kā arī 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 35. punkts).
- 71 Šajā gadījumā šķiet, pirmkārt, ka naudas līdzekļu administrators ir pilnvarots pārvaldīt obligātu iemaksu, kas noteikta visiem elektroenerģijas galapatērētājiem un kas veido valsts līdzekļus, un, otrkārt, ka pienākums iegādāties SIPE, kas noteikts sadales un piegādes tīklu operatoriem, tiek kompensēts, pārskaitot šiem operatoriem SIPE paredzētos līdzekļus.
- 72 Tādējādi uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka sabiedrisko interešu pakalpojumu, piemēram, SIPE, režīma finansēšanai paredzētie līdzekļi ir valsts līdzekļi šīs tiesību normas izpratnē.

Par otro jautājumu

- 73 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja sadales un piegādes tīklu operatori saņem SIPE finansēšanai paredzētos līdzekļus, lai kompensētu zaudējumus, kas tiem radušies pienākuma dēļ pirkt elektroenerģiju no atsevišķiem elektroenerģijas ražotājiem par fiksētu cenu un līdzsvarot elektroenerģiju, šī kompensācija ir elektroenerģijas ražotājiem piešķirta priekšrocība šīs tiesību normas izpratnē.
- 74 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka par atbalstu tiek uzskatīta tāda iejaukšanās, kas, lai kādā formā tā nebūtu, var tieši vai netieši būt labvēlīga uzņēmumiem vai kas ir uzskatāma par ekonomisku priekšrocību, kuru tās saņēmējs uzņēmums nebūtu guvis parastos tirgus apstākļos (spriedumi, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c., C-206/06, EU:C:2008:413, 79. punkts, kā arī 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 65. punkts).
- 75 Tāpat ir jāatgādina, ka judikatūrā ir atzīts, ka priekšrocība, kas ir tieši piešķirta atsevišķām fiziskām vai juridiskām personām, var veidot netiešu priekšrocību un tātad valsts atbalstu citām fiziskām vai juridiskām personām, kas ir uzņēmumi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2002. gada 13. jūnijs, *Niederlande/Komisija*, C-382/99, EU:C:2002:363, 38. un 60.–66. punkts).

- 76 Šajā gadījumā no Likuma par atjaunojamiem energoresursiem 20. panta izriet, ka sadales un piegādes tīklu operatori kā uzņēmumiem, kuri iepērk elektroenerģiju, ir jāiepērk elektroenerģija, kas saražota, izmantojot atjaunojamus enerģijas avotus, par fiksētu cenu, kura var būt augstāka par šādas elektroenerģijas ražotāju pārdotās elektroenerģijas izmaksām. Tomēr šiem operatoriem nodarītie zaudējumi tiek kompensēti, izmantojot SIPE paredzētos līdzekļus, ko izmaksā naudas līdzekļu administrators.
- 77 Ja summas, kas paredzētas šo zaudējumu kompensēšanai, tiek izmaksātas sadales un piegādes tīklu operatoriem, šķiet, ka situācijā, kāda ir pamatlietā, elektroenerģijas, kura saražota, izmantojot atjaunojamus energoresursus, ražotāji faktiski netieši ir ar šo kompensācijas mehānismu paredzētā atbalsta saņēmēji.
- 78 Proti, pirmkārt, šiem operatoriem nodarīto zaudējumu kompensēšana, izmantojot SIPE paredzētos līdzekļus, ir nesaraujami saistīta ar priekšrocību, kas paredzēta tādas elektroenerģijas ražotājiem, kura saražota, izmantojot atjaunojamus enerģijas avotus, kā noteikts Likuma par atjaunojamiem energoresursiem 20. panta 2. punktā, kurā uzsvērts, ka šādas elektroenerģijas ražošana tiek veicināta saskaņā ar procedūru SIPE jomā, “pārskaitot starpību starp ražotāja noteikto fiksēto cenu un ražotāja pārdotās elektroenerģijas cenu”. Šī starpība atbilst minēto operatoru papildizmaksām vai tiem nodarītajiem zaudējumiem, kas tiek kompensēti ar SIPE paredzētajiem līdzekļiem.
- 79 Otrkārt, nevienā Likuma par atjaunojamiem energoresursiem normā šādi ražotas elektroenerģijas ražotājiem nav noteikts pienākums piedalīties konkursos, kas tiem ļautu attiecīgā gadījumā izmantot iepriekšējā punktā minēto cenu. Šajā saistībā to dalība šajā pārdošanas mehānismā un kompensācijas pārskaitīšana sadales un piegādes tīklu operatoriem izraisa to, ka šie ražotāji var pārdot elektroenerģijas apjomus par cenu, kas ir augstāka par tirgus cenu, un katrā ziņā pārdot lielākus apjomus.
- 80 Tādējādi uz otro jautājumu ir jāatbild, ka LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja sadales un piegādes tīklu operatori saņem SIPE finansēšanai paredzētos līdzekļus, lai kompensētu zaudējumus, kas tiem radušies pienākuma dēļ pirkt elektroenerģiju no atsevišķiem elektroenerģijas ražotājiem par fiksētu cenu un līdzsvarot elektroenerģiju, šī kompensācija ir elektroenerģijas ražotājiem piešķirta priekšrocība šīs tiesību normas izpratnē.

Par trešo jautājumu

- 81 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ir uzskatāms, ka tādi līdzekļi, kādi ir atsevišķiem SIPE sniedzējiem paredzēti, piešķir tiem selektīvu priekšrocību šīs normas izpratnē un var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- 82 Iesniedzējtiesa min četras SIPE paredzēto līdzekļu saņēmēju kategorijas. Runa ir par uzņēmumu, kurš īsteno stratēģiski svarīgo projektu *NordBalt*; uzņēmumiem, kuriem ir uzticēts nodrošināt elektroenerģijas piegādes drošību konkrētā laikposmā, saules enerģijas spēkstaciju apsaimniekotājiem, kurus skar valsts atteikums pildīt uzņemtās saistības, kuriem tiek atlīdzināti faktiskie zaudējumi un kuri atbilst tirgus apstākļiem, un sadales un piegādes tīklu operatoriem, ņemot vērā, ka tiek kompensēti faktiskie zaudējumi, kas radušies, izpildot pienākumu pirkt elektroenerģiju par fiksētu cenu no elektroenerģijas ražotājiem, kuri sniedz SIPE, un līdzsvarot elektroenerģiju.
- 83 Pirmām kārtām, ir jāatgādina, ka par atbalstu tiek uzskatīta tāda iejaukšanās, kas, lai kādā formā tā nebūtu, var tieši vai netieši būt labvēlīga uzņēmumiem vai kas ir uzskatāma par ekonomisku priekšrocību, kuru tās saņēmējs uzņēmums nebūtu guvis parastos tirgus apstākļos (spriedumi, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c., C-206/06, EU:C:2008:413, 79. punkts, kā arī 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 65. punkts).

- 84 Šajā ziņā Tiesa ir atzinusi – lai izvērtētu šo nosacījumu par priekšrocības selektivitāti, ir jānosaka, vai saistībā ar konkrētu tiesisko režīmu attiecīgais valsts pasākums var sniegt priekšroku “konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai” salīdzinājumā ar citiem, kas ir faktiski un juridiski salīdzināmā situācijā, ievērojot ar minēto režīmu izvirzīto mērķi, un kam piemēro atšķirīgu attieksmi, kuru būtībā var kvalificēt kā “diskriminējošu” (spriedums, 2015. gada 14. janvāris, *Eventech*, C-518/13, EU:C:2015:9, 53.–55. punkts, kā arī 2016. gada 21. decembris, Komisija/*World Duty Free Group* u.c., C-20/15 P un C-21/15 P, EU:C:2016:981, 54. punkts).
- 85 Visi šī sprieduma 82. punktā minētie saimnieciskās darbības subjekti saņem SIPE paredzētos līdzekļus, kuri, ja to mērķis ir atlīdzināt papildizmaksas vai zaudējumus, kas nodarīti šiem subjektiem, var tikt kvalificēti kā “selektīva priekšrocība, kas piešķirta no valsts līdzekļiem”.
- 86 Proti, LESD 107. panta 1. punktā valsts iejaukšanās nav nošķirta pēc tās iemesliem vai mērķiem, bet gan definēta atkarībā no sekām, tātad neatkarīgi no izmantotajiem paņēmieniem (spriedumi, 2011. gada 15. novembris, Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste, C-106/09 P un C-107/09 P, EU:C:2011:732, 87. punkts, kā arī 2016. gada 21. decembris, Komisija/*Hansestadt Lübeck*, C-524/14 P, EU:C:2016:971, 48. punkts).
- 87 No iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm un no precizējumiem, ko ieinteresētās personas iekļāvušas Tiesā iesniegtajos apsvērumos, izriet, ka ikvienai šī sprieduma 82. punktā minētajai saimnieciskās darbības subjektu kategorijai priekšrocība tiek piešķirta selektīvi. Proti, kā izriet no Lēmuma Nr. 916, SIPE režīms sniedz priekšrocību tikai atsevišķiem elektroenerģijas ražotājiem, tostarp it īpaši tiem, kuri ražo elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem vai izmantojot koģenerāciju, kā arī ražotājiem, kuri sekmē piegādes drošumu, valsts drošību un enerģētikas neatkarību, valsts elektroenerģijas tīkla drošību un uzticamību vai arī stratēģisku piegādes projektu īstenošanu. Turklāt katru no šiem saimnieciskās darbības subjektiem – izņemot saules enerģijas spēkstaciju apsaimniekotājus, kurus skar valsts atteikums pildīt uzņemtās saistības, – Lietuvas valdība nomināli nosaka par SIPE paredzēto līdzekļu potenciālu saņēmēju, pamatojoties uz Lēmuma Nr. 916 pielikumā pievienotā apraksta 11. un 11.¹ punktu.
- 88 Neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ir uzskatāms, ka tādi līdzekļi, kādi ir atsevišķiem SIPE sniedzējiem paredzētie, piešķir tiem selektīvu priekšrocību šīs normas izpratnē.
- 89 Otrām kārtām, lai kvalificētu valsts pasākumu kā “valsts atbalstu”, ir nevis jākonstatē, ka pastāv atbalsta reāls iespaids uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, bet gan tikai jāpārbauda, vai šis atbalsts var iespaidot minēto tirdzniecību (spriedumi, 2016. gada 26. oktobris, *Orange*/Komisija, C-211/15 P, EU:C:2016:798, 64. punkts, un 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 29. punkts).
- 90 Tomēr iespaids uz tirdzniecību starp dalībvalstīm nedrīkst būt tikai hipotētisks vai prezumēts. Tādēļ ir jānosaka, kādēļ attiecīgais pasākums ar savu paredzamo ietekmi var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm (spriedums, 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 91 Šajā ziņā no iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm un no *Baltpool* apsvērumiem tiesas sēdē izriet, ka 2014. gadā elektroenerģijas tirgū jau pastāvēja tirdzniecība starp Lietuvas Republiku un citām dalībvalstīm savienojumu dēļ ar Igaunijas Republikas un Latvijas Republikas elektroenerģijas tīkliem, kuri tika izmantoti elektroenerģijas importam. Šīs norādes, ko Lietuvas valdība nav apstrīdējusi, padara relatīvu tās argumentu, ka elektroenerģijas tirgus šajā valstī ir salīdzinoši izolēts.

- 92 Turklāt, ja dalībvalsts piešķirts atbalsts stiprina kāda uzņēmuma stāvokli salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, kuri konkurē Kopienas iekšējā tirgū, ir jāuzskata, ka šis atbalsts iespaido minēto tirdzniecību (spriedumi, 2006. gada 10. janvāris, *Cassa di Risparmio di Firenze u.c.*, C-222/04, EU:C:2006:8, 141. punkts, kā arī 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 31. punkts).
- 93 Šajā ziņā nav nepieciešams, lai uzņēmumi, kas saņem atbalstu, paši piedalītos Kopienas iekšējā tirdzniecībā. Proti, kad dalībvalsts piešķir atbalstu uzņēmumiem, to darbība valsts iekšienē var saglabāties vai pieaugt, kā rezultātā samazinās citās dalībvalstīs reģistrētu uzņēmumu iespējas iekļūt šīs dalībvalsts tirgū (spriedumi, 2015. gada 14. janvāris, *Eventech*, C-518/13, EU:C:2015:9, 67. punkts, un 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 32. punkts).
- 94 Turklāt apstākļi, ka tautsaimniecības nozare, piemēram enerģētikas nozare, ir tikusi liberalizēta Savienības līmenī, var liecināt par atbalsta reālu vai potenciālu ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 5. marts, *Banco Privado Português* un *Massa Insolvente do Banco Privado Português*, C-667/13, EU:C:2015:151, 51. punkts, kā arī 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 34. punkts).
- 95 Šajā ziņā jānorāda, ka ar Direktīvu 2009/72 ir pilnībā liberalizēts elektroenerģijas tirgus Savienībā, un dienā, kad iestājās pamatlīnētā aplūkoti fakti, dalībvalstīs bija jābūt pieņemtām normatīvo un administratīvo aktu normām, kas nepieciešamas šīs direktīvas transponēšanai.
- 96 Tā kā ar elektroenerģiju notiek pārrobežu tirdzniecība, SIPE paredzēto līdzekļu piešķiršana SIPE sniedzējiem, kuri minēti šī sprieduma 82. punktā, var ietekmēt tirdzniecību starp minētajām valstīm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 35. punkts).
- 97 Tomēr, lai izvērtētu ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, iesniedzējtiesai attiecībā uz katru šī sprieduma 82. punktā minēto SIPE sniedzēju kategoriju ir jāņem vērā tās darbības veikšanas īpatnības, kura tiek kompensēta, pārskaitot šiem pakalpojumu sniedzējiem paredzētos līdzekļus, lai noteiktu, vai šo līdzekļu pārskaitīšana minētajiem pakalpojumu sniedzējiem var stiprināt to stāvokli Lietuvas elektroenerģijas tirgū salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, kuri konkurē tirdzniecībā starp dalībvalstīm.
- 98 Tādējādi uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka situācijā, kāda ir pamatlīnētā, ir uzskatāms, ka tādi līdzekļi, kādi ir atsevišķiem SIPE sniedzējiem paredzētie, piešķir tiem selektīvu priekšrocību šīs normas izpratnē un var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Par ceturto jautājumu

- 99 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda valsts iejaukšanās kā SIPE režīms ir uzskatāma par kompensāciju, kas atbilst atlīdzībai par pakalpojumiem, kurus sniedz tās saņēmēji uzņēmumi, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības 2003. gada 24. jūlija sprieduma *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415) izpratnē.
- 100 Šajā ziņā Tiesa ir precizējusi, ka, ciktāl valsts iejaukšanās ir jāuzskata par kompensāciju, kas ir atlīdzība par pakalpojumiem, kurus saņēmējs uzņēmums sniedz, lai pildītu sabiedriskā pakalpojuma saistības, un patiesībā šis uzņēmums negūst finansiālu priekšrocību, un ciktāl minētā iejaukšanās tādējādi nerada šim uzņēmumam izdevīgāku konkurences stāvokli, salīdzinot ar uzņēmumiem, kuri ar to konkurē, uz

šādu iejaukšanos LESD 107. panta 1. punkts neattiecas (spriedumi, 2003. gada 24. jūlijs, *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, EU:C:2003:415, 87. punkts, kā arī 2017. gada 8. marts, *Viasat Broadcasting UK*/Komisija, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 25. punkts).

- 101 Saskaņā ar 2003. gada 24. jūlija sprieduma *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415) 88.–93. punktu, lai šāda iejaukšanās netiktu kvalificēta kā “valsts atbalsts”, ir jābūt izpildītam zināmam skaitam nosacījumu. Pirmkārt, saņēmējam uzņēmumam faktiski ir jābūt uzticētām sabiedrisko pakalpojumu saistībām un šīm saistībām ir jābūt skaidri definētām. Otrkārt, kompensācijas aprēķināšanas parametriem ir jābūt iepriekš objektīvi un pārskatāmi noteiktiem. Treškārt, kompensācija nedrīkst pārsniegt to, kas nepieciešams, lai pilnīgi vai daļēji segtu izmaksas, kuras ir radušās, izpildot sabiedriskā pakalpojuma saistības. Ceturtkārt, nepieciešamās kompensācijas apmērs ir jānosaka, pamatojoties uz to izmaksu analīzi, kādas vidējam uzņēmumam, kurš ir labi pārvaldīts un ar sabiedrisko pakalpojumu saistīto prasību izpildei atbilstoši aprīkots, rastos, lai izpildītu šīs saistības.
- 102 No minētā sprieduma izrietošajā judikatūrā izvirzīto nosacījumu ievērošanas pārbaude tiek veikta, lai noteiktu, vai attiecīgie pasākumi ir jākvalificē kā “valsts atbalsts”; tas ir jautājums, uz kuru ir jāatbild pirms jautājuma, ar kuru attiecīgā gadījumā tiek pārbaudīts, vai nesaderīgs atbalsts tomēr ir nepieciešams attiecīgā atbalsta saņēmējam uzticētā uzdevuma izpildei atbilstoši LESD 106. panta 2. punktam (spriedums, 2017. gada 8. marts, *Viasat Broadcasting UK*/Komisija, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 34. punkts).
- 103 Savukārt nosacījumi, kas izvirzīti minētajā judikatūrā, vairs nav jāpiemēro, ja ir konstatēts, ka pasākums ir jākvalificē kā atbalsts, it īpaši tādā ziņā, ka atbalsta saņēmēju uzņēmumu nevar salīdzināt ar vidēju uzņēmumu, kas ir labi pārvaldīts un ar sabiedrisko pakalpojumu saistīto prasību izpildei atbilstoši aprīkots, un tādā ziņā, ka ir jāpārbauda, vai šis atbalsts var būt pamatots atbilstoši LESD 106. panta 2. punktam (spriedums, 2017. gada 8. marts, *Viasat Broadcasting UK*/Komisija, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 35. punkts).
- 104 Pirmām kārtām, ir jāatgādina, ka dalībvalstis ir tiesīgas, ievērojot Savienības tiesības, noteikt savu pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi apjomu un organizāciju, it īpaši ņemot vērā savā valsts politikā izvirzītos mērķus, un ka šajā ziņā dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, kuru var apstrīdēt tikai acīmredzamas kļūdas gadījumā (spriedums, 2017. gada 20. decembris, *Comunidad Autónoma del País Vasco* u.c./Komisija, no C-66/16 P līdz C-69/16 P, EU:C:2017:999, 69. un 70. punkts).
- 105 Šajā jautājumā Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis var vispārējās tautsaimnieciskās interesēs uzlikt elektroenerģijas nozares uzņēmumiem sabiedrisko pakalpojumu saistības, kas var attiekties uz drošumu, tostarp piegādes drošumu, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti, enerģiju no atjaunojamiem enerģijas avotiem un klimata aizsardzību.
- 106 Šajā ziņā iesniedzējtiesai ir jāpārlicinās, ka, definējot SIPE, Lietuvas Republika ir izmantojusi savu rīcības brīvību, nepieļaudama acīmredzamu kļūdu vērtējumā, tostarp ņemot vērā SIPE izvirzītos mērķus, kuriem vajadzētu būt saistītiem ar Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā noteiktajiem mērķiem.
- 107 Otrām kārtām, no izņēmuma, kas ieviests ar 2003. gada 24. jūlija spriedumu *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415), loģikas izriet, ka minētajā spriedumā paredzētais pirmais nosacījums nozīmē – kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumu 78. punktā –, ka uzņēmumam, kurš to izmanto, ir uzlikts īsts pienākums sniegt attiecīgo pakalpojumu konkrētajos apstākļos, nevis tikai atļauts sniegt šādu pakalpojumu.
- 108 Ņemot vērā iesniedzējtiesas iesniegto informāciju attiecībā gan uz valsts tiesību normām, gan faktisko situāciju, var apšaubīt to, ka vairāki SIPE *a priori* atbilst šim nosacījumam.

- 109 Tā tas ir, pirmkārt, attiecībā uz ražotājiem, kuri ražo elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem. Proti, tiem saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu nav nekāda pienākuma piegādāt elektroenerģiju, ko tie ražo ar īpašiem nosacījumiem, kuri tostarp ir saistīti ar sniedzamo pakalpojumu universālumu vai ilgumu. Gluži pretēji, saskaņā ar Likuma par atjaunojamiem energoresursiem 20. pantu šāda veida elektroenerģijas ražotāji uzņemas vienīgi pārdot saražoto elektroenerģiju un sadales un piegādes tīklu administratori – to pirkt; šie darījumi tiek konkrēti noteikti brīvprātīgi noslēgtos līgumos.
- 110 Otrkārt, līdzīgu konstatējumu var izdarīt attiecībā uz elektroenerģijas ražošanu koģenerācijas stacijās. Atkal – var konstatēt, ka attiecīgie ražotāji SIPE režīmā piedalās brīvprātīgi, jo no Rikojuma Nr. 1-219 izriet, ka šie ražotāji, lai piedalītos SIPE, iesniedz pieteikumu Lietuvas enerģētikas ministram. Turklāt, tiklīdz šis pieteikums ir pieņemts, elektroenerģijas, kas saražota, izmantojot koģenerāciju, piegāde notiek saskaņā ar līgumiem, kuri noslēgti ar sabiedrisko elektroenerģijas pakalpojumu sniedzēju un kuros Lietuvas valdība ar lēmumu nosaka vienīgi gadā piegādājamo elektroenerģijas maksimālo apjomu.
- 111 Šādos apstākļos iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai šīm divām elektroenerģijas ražotāju kategorijām, neraugoties ne uz ko, Lietuvas valdība ir uzlikusi pienākumus saistošā veidā.
- 112 Treškārt, dziļākā būtībā ir svarīgi norādīt – nešķiet, ka SIPE paredzētie līdzekļi, kuru mērķis ir kompensēt izdevumus par saules enerģijas spēkstaciju projektu izstrādi, attiektos uz tādu pakalpojumu sniegšanu, ko šo spēkstaciju apsaimniekotāji veiktu par labu galapatērētājiem vai elektroenerģijas nozares uzņēmējiem Lietuvā. Šo SIPE mērķis ir kompensēt zaudējumus, kas minētajiem apsaimniekotājiem radušies grozījuma dēļ, kurš 2013. gadā iekļauts Lietuvas tiesību aktos un kura rezultātā tie nevarēja izmantot atļaujas apsaimniekot šīs spēkstacijas. Turklāt pirmajā mirklī nav acīmredzams, ka “darbība”, uz ko attiecas šāda kompensācija, būtu saistīta ar kādu no Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā uzskaitītajiem mērķiem, kuri var tikt noteikti attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām, ko dalībvalstis var uzlikt elektroenerģijas nozares uzņēmējiem.
- 113 Trešām kārtām, saskaņā ar otro un trešo nosacījumu, kas izvirzīti 2003. gada 24. jūlija spriedumā *Altmark Trans un Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415), kompensācijas aprēķināšanas parametriem jābūt iepriekš objektīvi un pārskatāmi noteiktiem un kompensācija nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams, lai pilnīgi vai daļēji segtu izmaksas, kuras radušās, izpildot sabiedriskā pakalpojuma saistības.
- 114 Norādes, ko iesniedzējtiesa minējusi lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, pat ar paskaidrojumiem ieinteresēto personu apsvērumos, neļauj noteikt, kādā mērā šie abi nosacījumi – kuri abi nodrošina, ka uzņēmumiem, kam uzticēts pildīt sabiedrisko pakalpojumu saistības, netiek izmaksāta neviena pārmērīgi liela kompensācija, – ir izpildīti šajā gadījumā.
- 115 Tā tas ir attiecībā uz SIPE saistībā, pirmkārt, ar tādu noteikto elektrostaciju jaudas rezervju uzturēšanu, kuru darbība ir nepieciešama, lai nodrošinātu valsts energodrošību, un, otrkārt, ar elektroenerģijas ražošanas jaudu izstrādi, kam ir stratēģiska nozīme, lai garantētu elektroenerģijas tīkla drošību un uzticamību vai valsts enerģētikas neatkarību, kuras minētas Lēmuma Nr. 916 pielikumā pievienotā apraksta 7.4. un 7.5. punktā. Šajā ziņā iesniedzējtiesa nesniedz nekādu informāciju par noteikumiem, pēc kādiem tiek aprēķināti šiem SIPE paredzētie līdzekļi.
- 116 Tāpat tas ir attiecībā uz SIPE saistībā ar elektroenerģijas piegādes drošību – kā norāda iesniedzējtiesa, no attiecīgā tiesiskā regulējuma izriet vienīgi elektroenerģijas iepirkuma cena, kas sadalīta daļā mainīgo izmaksu segšanai un daļā fiksēto izmaksu segšanai.

- 117 Tātad iesniedzējtiesai būs jāpārbauda, vai šī sprieduma 115. un 116. punktā minētajām SIPE sniedzēju kategorijām piemērojamajā valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēts, ka parametriem, pēc kuriem tiek aprēķināta kompensācija, ko izmaksā šiem dažādajiem pakalpojumu sniedzējiem, ir iepriekš objektīvi un pārskatāmi noteikti un vai šī kompensācija nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai pilnīgi vai daļēji segtu izmaksas, kuras ir radušās, izpildot sabiedriskā pakalpojuma saistības.
- 118 Ceturtām kārtām, ir jākonstatē, ka 2003. gada 24. jūlija spriedumā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415) paredzētais ceturtais nosacījums, šķiet, nav izpildīts attiecībā uz šī sprieduma 115. un 116. punktā minētajiem SIPE. Informācijas trūkums par noteikumiem, saskaņā ar kuriem šiem SIPE paredzētie līdzekļi tiek aprēķināti, neizbēgami izraisa to, ka nav iespējams noskaidrot, vai šajā ziņā nepieciešamo kompensāciju līmenis ir noteikts, pamatojoties uz to izmaksu analīzi, kādas rastos vidējam uzņēmumam, kurš ir labi pārvaldīts un ar sabiedrisko pakalpojumu saistīto prasību izpildei atbilstoši aprīkots, lai izpildītu šīs saistības.
- 119 Turklāt Tiesai nav iespējams lemt par to, vai šis ceturtais nosacījums ir izpildīts, jo tā nevar noteikt, vai izmaksas, kas rodas SIPE sniedzējam, kuram uzticēts *NordBalt* projekts, un sadales un piegādes tīklu operatoriem saistībā ar elektroenerģijas, kas ražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus, līdzsvarošanu, var atbilst vidēja uzņēmuma, kāds minēts iepriekšējā punktā, izmaksām, un, kā izriet no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas, šie pakalpojumu sniedzēji nav tikuši izraudzīti iepirkuma procedūrā.
- 120 Tādēļ iesniedzējtiesai būs jāpārliedz, ka šajā gadījumā SIPE sniedzēji ir izraudzīti saskaņā ar noteikumiem, kuri ļauj ievērot ceturto nosacījumu, kas paredzēts 2003. gada 24. jūlija spriedumā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415).
- 121 Tādējādi uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādu valsts iejaukšanos kā SIPE režīms nedrīkst uzskatīt par kompensāciju, kas atbilst atlīdzībai par pakalpojumiem, kurus sniedz šīs kompensācijas saņēmēji uzņēmumi, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības 2003. gada 24. jūlija sprieduma *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415) izpratnē, izņemot, ja iesniedzējtiesa konstatē, ka atsevišķi SIPE faktiski atbilst četriem minētā sprieduma 88.–93. punktā izklāstītajiem nosacījumiem.

Par piekto jautājumu

- 122 Ar piekto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ir uzskatāms, ka tāda valsts iejaukšanās kā SIPE režīms izkropļo vai draud izkropļot konkurenci.
- 123 Jānorāda, ka ar šo jautājumu minētā tiesa vēlas noskaidrot, kāda ir dažādu – nevis tikai atsevišķu – SIPE ietekme uz konkurenci.
- 124 Lai kvalificētu valsts pasākumu kā “valsts atbalstu”, ir nevis jākonstatē, ka pastāv faktiskas atbalsta iespaids uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, bet gan tikai jāpārbauda, vai šis atbalsts var izkropļot konkurenci (spriedums, 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 125 Tomēr faktiska konkurences izkropļošana nevar būt tikai hipotētiska vai prezumēta. Tādējādi ir jānosaka iemesls, kura dēļ attiecīgais pasākums izkropļo vai draud izkropļot konkurenci (spriedums, 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 126 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbalsts, kura mērķis ir atbrīvot uzņēmumu no izmaksām, kas tam parasti būtu jāsedz, īstenojot savu ikdienas pārvaldību vai ierastās darbības, principā izkropļo konkurences apstākļus (spriedums, 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 127 Šī sprieduma 95. un 96. punktā jau izklāstīto iemeslu dēļ, aplūkojot nosacījumu par iespaidu uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, ir uzskatāms, ka SIPE režīms attiecībā uz dažādiem pakalpojumiem, kas tajos ietilpst, izkropļo vai draud izkropļot konkurenci, neskarot iesniedzējtiesas veicamās nepieciešamās pārbaudes, kuras minētas šī sprieduma 97. punktā, ņemot vērā dažādu SIPE sniedzēju darbības veikšanas īpatnību ietekmi uz konkurenci Lietuvas elektroenerģijas tirgū.
- 128 Tādējādi uz piekto jautājumu ir jāatbild, ka LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ir uzskatāms, ka tāda valsts iejaukšanās kā SIPE režīms izkropļo vai draud izkropļot konkurenci.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 129 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka sabiedrisko interešu pakalpojumu, piemēram, sabiedrisko interešu pakalpojumu elektroenerģijas nozarē, režīma finansēšanai paredzētie līdzekļi ir valsts līdzekļi šīs tiesību normas izpratnē.
- 2) LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja sadales un piegādes tīklu operatori saņem sabiedrisko interešu pakalpojumu elektroenerģijas nozarē finansēšanai paredzētos līdzekļus, lai kompensētu zaudējumus, kas tiem radušies pienākuma dēļ pirkt elektroenerģiju no atsevišķiem elektroenerģijas ražotājiem par fiksētu cenu un līdzsvarot elektroenerģiju, šī kompensācija ir elektroenerģijas ražotājiem piešķirta priekšrocība šīs tiesību normas izpratnē.
- 3) LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka situācijā, kāda ir pamatlietā, ir uzskatāms, ka tādi līdzekļi, kādi ir atsevišķiem sabiedrisko interešu pakalpojumu elektroenerģijas nozarē sniedzējiem paredzētie, piešķir tiem selektīvu priekšrocību šīs normas izpratnē un var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- 4) LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādu valsts iejaukšanos kā sabiedrisko interešu pakalpojumu elektroenerģijas nozarē režīms nedrīkst uzskatīt par kompensāciju, kas atbilst atlīdzībai par pakalpojumiem, kurus sniedz šīs kompensācijas saņēmēji uzņēmumi, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības 2003. gada 24. jūlija sprieduma *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415) izpratnē, izņemot, ja iesniedzējtiesa konstatē, ka atsevišķi sabiedrisko interešu pakalpojumi elektroenerģijas nozarē faktiski atbilst četriem minētā sprieduma 88.–93. punktā izklāstītajiem nosacījumiem.
- 5) LESD 107. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ir uzskatāms, ka tāda valsts iejaukšanās kā sabiedrisko interešu pakalpojumu elektroenerģijas nozarē režīms izkropļo vai draud izkropļot konkurenci.

[Paraksti]